

A FELVIDÉKI EMBER

Végezetül szóljunk néhány szót a felvidéki emberről is. A hazatért magyar a pártok, csoportok és érdekek szerint tagolt magyar világban ide vagy oda csatlakozott. A visszatérés után azt hallottam, hogy a Felvidék nem *corpus separatum* s ez a politika, a gazdasági és az állami élet vonatkozásaiban valóban igaz. Húsz esztendeig maga is azért küzdött, hogy megszüntesse az anyatestből való erőszakos kiszakítását és visszatérjen a magyarság kebelébe. Úgy látjuk azonban, hogy a felvidéki embernek a kisebbségi élet hagyományait és értékes eszméit *corpus separatum*ként kellene őriznie és hirdetnie. Nem szabadna elfelejtenie megtisztult emberségét, amelyet oly nagy belső harcok árán alakított ki az idő. A felvidéki ember két országból jött haza: Csehországból és Szlovákiából, kétország-szemlélete van tehát s ehhez most szerezte meg az anyaország ismeretét. Ő a középeurópai élet sokkal nagyobb szeletét ismeri, mint az anyaországi ember, s kritikai józansága és szemléleti biztonsága ezzel arányosan nagyobb. Jó és nagyon hasznos dolog lenne, ha a hazatért északi magyar éppen most sokat beszélne középeurópai tapasztalatairól. Hir-

detnie kellene, és éppen most, hogy a középeurópai térben minden népet félt attól, amitől saját népét félti. Az északi magyarnak nagyon sokat kellene beszélnie azután arról is, hogy a szomszéd népek milyen nagy lendülettel vetették a polgári haladásra magukat, hogyan hozták be fejlődésbeli elmaradottságaikat, s ha mi nem veszünk igénybe hasonló eszközöket, akkor le is maradhatunk a versenyben, mert vonzóerőt nem fogunk többé kifejthetni környezetünkre.

A felvidéki embernek nagyobb és szabadabb volt szociális nevelése. A társadalmi hierarchia eszmei és emberségbeli gátlásait el kellett hullajtania. Szociális gondolkodását kevésbé lassították fékek. A társadalmi életet fájdalommentesebben tudta szemlélni, mint az anyaországi magyar. Szociális téren nagyobb józansággal rendelkezett. Valamikor nagy erővel hirdette a kisebbségen belül az egyes osztályok érdekeit, s így megismerte és kipróbálta sorjában a középosztály, a parasztság, a munkásság és a polgárság társadalmi használhatóságát. Megismerte a közösség alkatelemeit és össze tudja egyeztetni a csoportok érdekeit. Az összesség érdeke sokkal fontosabb előtte, mint az egyes részeké, de az összesség egyenrangú részek szövetsége. Nagyobb kitartást és nagyobb szívósságot hozott magával a kisebbségi életből és modernebb szervező készséget. Emberségtudata is erősebb. Csoportjai egyforma értékűek akarnak lenni. Az elnyomást semmilyen formában sem tudják elviselni és elismerni. Az északi magyar a kisebbségi elnyomás ellen demokratikus eszközökkel harcolt és rájött arra, hogy ki kell építeni saját belső demokráciáját, ha életéért ered-

ményesen akar küzdeni. Belső világa kiegyensúlyozottabb. Társadalmi élete is. Nincs nagy érzéke a társadalmi hierarchia iránt. Felső rétegei letöredezték az alsókba vagy egészen közel kerültek az alsók életéhez.

A Felvidék nem lehet corpus separatum a magyar életben, de az északi magyarnak az okos munkamegosztás alapján kell beilleszkednie a magyarság társadalmi és történelmi erő kifejtésébe. A magyar életfeladatokat a sors és a történelem egységbe kovácsolja össze ugyan, de a periférián élő magyarnak más, közvetlen feladatokra kell berendezkednie és más feladatokra annak, aki a közösség belsőbb mezőin él. A kisebbségi élet népi problémái nem szüntek meg a hazatérés után. Velünk együtt jelentős szlovák kisebbség is visszatért az állam kebelébe. Ki fejleszti ezeket híddá a szlovákság felé, ha nem a felvidéki magyarság a két évtizedes kisebbségi életiskola tapasztalataival? De ez csak egy a periférián élő magyarság speciális feladatai közül. A feladatok száma ezernyi. Befejezésül csak a legfontosabbat akarom megemlíteni. Ady Endre — emlékezetes még — milyen optimizmussal tekintett a periférikus magyar városokra! Tudta, hogy ott izzanak és alakulnak a magyarság legjobb értékei, mert nekik legjobb tulajdonságaikat kell kifejleszteniük, hogy életformájukat elfogadják a vele együttélő népek. Nos, ez a nagy, ha nem a legnagyobb magyar történelmi feladat, északon a felvidéki emberre vár! Más nem végezheti ezt el!

Szeretnénk mielőbb Ady optimizmusával északra tekinteni!